

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ФІНАНСАХ ТА МИТНІЙ СПРАВІ
підготовки бакалавра

Луцьк - 2026

Силабус освітнього компонента «ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ФІНАНСАХ ТА МИТНІЙ СПРАВІ» підготовки бакалавра

Розробник: Матвійчук Н. М., доцент кафедри фінансів, кандидат економічних наук, доцент

Погоджено:

Гарант ОПП
Митна справа та фінанси ЗЕД

Наталія ТКАЧУК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фінансів

протокол № 7 від 12 січня 2026 р.

Завідувачка кафедри:

Олена СТАЦУК

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	D Бізнес, адміністрування та право D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок Митна справа та фінанси зовнішньоекономічної діяльності Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Вибірковий
Кількість годин / кредитів 150 / 5		Рік навчання 2
		Семестр 3
ІНДЗ: немає		Лекції 10 год
		Практичні 20 год.
	Консультації Денна 10 год.	
Мова навчання		Самостійна робота 110 год. Форма контролю: залік Українська

II. Інформація про викладачів

Прізвище, ім'я, по батькові: Матвійчук Наталія Миколаївна

Науковий ступінь: кандидат економічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри фінансів

Контактна інформація: 096-51-37-409, matviichuk.nataliia@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Штучний інтелект у фінансах та митній справі» складено з урахуванням можливостей формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня.

Освітня компонента «Штучний інтелект у фінансах та митній справі» належить до переліку вибірових освітніх компонентів підготовки бакалавра та спрямована на формування у здобувачів розуміння можливостей застосування штучного інтелекту у фінансовій і митній діяльності для підвищення ефективності фінансового моніторингу, управління ризиками, податкового адміністрування та автоматизації митних процедур, а також набуття навичок використання сучасних аналітичних інструментів для прийняття обґрунтованих рішень.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета – формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про можливості застосування технологій штучного інтелекту в діяльності фінансових установ і митних органів, набуття практичних навичок використання інтелектуальних сервісів для аналізу фінансових даних, управління ризиками, підготовки аналітичних матеріалів і підтримки управлінських рішень в умовах цифровізації економіки.

Завдання освітнього компонента:

- ознайомити студентів із сучасними тенденціями цифровізації фінансового сектору в Україні та світі;
- розкрити сутність і напрями використання штучного інтелекту у банківських і небанківських установах ЄС та України;
- охарактеризувати можливості застосування ШІ у митній справі; сформувати навички роботи з основними сервісами на базі ШІ;
- навчити формувати ефективні запити для отримання якісних результатів;

- розвинути вміння застосовувати ШІ для аналізу фінансових показників, підготовки звітності та аналітичних матеріалів.

3. Soft skills

Аналітичне та критичне мислення; уміння формулювати чіткі запити та інтерпретувати результати роботи інтелектуальних сервісів; навички прийняття обґрунтованих рішень на основі даних; інформаційну та цифрову грамотність; здатність швидко опановувати нові цифрові інструменти; комунікаційні навички під час підготовки аналітичних матеріалів і звітності; креативність у застосуванні технологій штучного інтелекту для розв'язання професійних завдань; самоорганізацію та відповідальність у роботі з інформацією; адаптивність до цифрових змін у професійному середовищі.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Конс.	Сам.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади цифровізації та впровадження ШІ у фінансовій сфері						
Тема 1. Сучасні тенденції цифровізації діяльності фінансових установ в Україні	18	1	2	1	14	О, Т (10 б)
Тема 2. Штучний інтелект та його значення у розвитку сучасного фінансового сектору	18	1	2	1	14	О, Т (10 б)
Тема 3. Роль штучного інтелекту в розвитку банківських установ ЄС та України	21	2	4	1	14	О, Т (20 б)
Тема 4. Напрями використання штучного інтелекту в діяльності небанківських установ	20	1	4	1	14	О, ТР (20 б)
Тема 5. ШІ в митній справі	18	1	2	1	14	О, ТР (10 б)
Разом за модулем 1	95	6	14	5	70	70 балів
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти застосування ШІ у фінансовій та митній діяльності						
Тема 6. Основні сервіси на базі ШІ для фінансової та митної діяльності	17	1	2	1	13	О, ТР (10 б)
Тема 7. Основи формування ефективних запитів для роботи з ШІ у фінансовій аналітиці	18	1	2	2	13	О, ТР (10 б)
Тема 8. Використання ШІ для аналізу фінансових показників та формування звітності.	20	2	2	2	14	О, ТР (10 б)
Разом за модулем 2	55	4	6	5	40	30 балів
ІНДЗ						20
Всього годин/Балів	150	10	20	10	110	100

Форма контролю*: О – опитування; Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота з освітнього компонента «Штучний інтелект у фінансах та митній справі» передбачає підготовку до практичних занять з опрацюванням лекційного матеріалу, нормативно-правових документів та додатково рекомендованої літератури; виконання домашніх завдань з використанням відповідного навчально-методичного забезпечення; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; виконання та завдань дослідницького характеру, опрацювання питань, винесених на самостійне вивчення тощо.

Контроль самостійної роботи студентів здійснюється на практичних заняттях у формі поточного контролю та перевірки якості виконання домашніх завдань. Питання, які виносяться на самостійне опрацювання, розглядаються на практичних заняттях при опитуванні з відповідної теми, а тому повинні опрацьовуватись студентом своєчасно.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені з об'єктивних причин заняття (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний план навчання) можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка консультацій викладача. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню поточних завдань.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацьовувати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Навчання також може відбуватись в онлайн формі з використанням програми Zoom, Moodle за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Недопустиме користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням.

Максимальна кількість балів за поточний контроль з ОК Банківські операції та нагляд – 100 балів. Результати поточного контролю знань здобувачів освіти вносяться до електронного журналу успішності і сумуються під час виставлення підсумкового бала з освітнього компонента.

Політика щодо академічної доброчесності. Виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в тому числа з використанням мобільних гаджетів), втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням ВНУ ім. Лесі Українки «Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки» (<https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/02/Polozhennya-pro-plagiat-gruden-24.pdf>).

Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перекладання. Пропущення лекційних та практичних занять дозволяється лише за наявності об'єктивної причини (наприклад, хвороба (довідка від сімейного лікаря), навчання за програмою подвійного диплома, працевлаштування за фахом (довідка з місця роботи)). У такому випадку навчання може відбуватися за індивідуальним графіком з використанням можливостей електронних курсів на платформі Moodle за погодженням із викладачем.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються з нижчою оцінкою. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової оцінки не дозволяється. Заборгованість за поточним оцінюванням повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до заліку. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з поточного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії. У день складання заліку за основною сесією здобувач освіти не має права додавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Повторне складання заліку з ОК допускається не більше як два рази з: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом їх валідації ([2024 Визнання резул татів ВНУ ім. Л.У. ред.pdf](#)). Перезарахування результатів навчання, одержаних у формальній, неформальній та інформальній освіті, розповсюджується на обов'язкові та вибіркові ОК.

Визнання результатів навчання шляхом перезарахування кредитів та результатів навчання з освітнім компонентом, отриманих у формальній освіті, здійснюється на підставі академічної довідки, залікової книжки здобувача освіти, додатка до диплому про попередню освіту. Визнання результатів навчання, отриманих у формальній освіті, можливе: під час переведення здобувача освіти з іншого закладу вищої освіти; під час поновлення здобувача освіти на навчання до ВНУ імені Лесі Українки; за результатами навчання в рамках програм академічної мобільності, програм «Подвійний диплом»; за результатами вступу на перший (бакалаврський) рівень на базі освітнього рівня «фаховий молодший бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»; за результатами навчання, здобутими за дуальною формою освіти; під час навчання здобувача освіти у двох і більше закладах освіти або на двох ОП.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ОК за наявності відповідного документу (сертифікат, свідоцтво, посилання тощо), які визначають тематику, обсяги та перелік результатів навчання. Для зарахування визнаються сертифікати, отримані на платформі відкритих онлайн-курсів Prometheus або інших ресурсах.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК, але не пізніше 1 грудня та 1 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів. За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Додаткові (бонусні) бали, які за тематикою відповідають освітньому компоненту, зараховуються за такі види робіт:

- опублікована наукова стаття у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів;
- публікація тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали;
- підготовка та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 7 балів;
- перемога у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 15 балів;
- подача проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.
- участь в Global Money Week – до 7 балів.

V. Підсумковий контроль

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою. Формою підсумкового контролю з ОК Штучний інтелект у фінансах та митній справі є семестровий залік, який виставляється за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено цим силабусом.

Якщо студент успішно виконав усі запропоновані викладачем завдання й отримав остаточну оцінку не меншу, ніж 60 балів, підсумкову оцінку він може отримати без складання заліку. Така оцінка виставляється в день проведення заліку. У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості із заліку – 100 балів.

Питання на залік

1. Сутність цифрової трансформації фінансового сектору.
2. Нормативно-правове забезпечення цифровізації фінансових послуг.
3. Електронні сервіси у діяльності банків і небанківських установ.
4. Роль державних цифрових платформ у розвитку фінансових послуг.
5. Переваги та ризики цифровізації фінансової діяльності.
6. Міжнародні індекси цифровізації фінансового сектору.
7. Приклади цифровізації українських фінансових установ.
8. Поняття та складові штучного інтелекту.
9. Можливості застосування ШІ у фінансовій аналітиці.
10. ШІ у системах управління ризиками.
11. Використання ШІ у фінансовому моніторингу.
12. Етичні та правові аспекти використання ШІ у фінансах.
13. Регулювання використання ШІ у ЄС.
14. Напрями впровадження ШІ у банківській діяльності.
15. Автоматизація банківських процесів на основі ШІ.
16. Оцінка кредитоспроможності клієнтів за допомогою ШІ.
17. Протидія шахрайству із застосуванням ШІ.
18. Кейси використання ШІ провідними банками ЄС.
19. Цифрові стратегії українських банків.
20. Застосування ШІ у страхових компаніях.
21. ШІ у діяльності фінансових компаній і кредитних спілок.
22. Використання ШІ у фінтех-компаніях.
23. Автоматизація клієнтських сервісів.
24. Розвиток фінтех-сектору в Україні.
25. Цифровізація митних процедур.

26. ШІ в системі управління митними ризиками.
27. Автоматизація аналізу митних декларацій.
28. Виявлення порушень митного законодавства за допомогою ШІ.
29. Міжнародний досвід використання ШІ у митній діяльності.
30. Інформаційні системи митних органів України.
31. Приклади використання ШІ у митних службах ЄС.
32. Огляд сучасних ШІ-сервісів для аналізу даних.
33. Генеративний ШІ у професійній діяльності.
34. Ризики та обмеження використання ШІ-сервісів.
35. Приклади практичного застосування у фінансах.
36. Поняття rprompt та принципи його формування.
37. Структура ефективного запиту.
38. Типові помилки під час формування запитів.
39. Адаптація запитів до фінансових і митних задач.
40. Приклади запитів для фінансового аналізу.
41. Автоматизація розрахунку фінансових показників.
42. Формування аналітичних звітів за допомогою ШІ.
43. Візуалізація фінансових даних.
44. Використання ШІ для підготовки фінансової звітності.
45. Аналіз фінансових даних із застосуванням ШІ.

Шкала оцінювання

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю у вигляді заліку здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у шкалу ECTS та лінгвістичну оцінку.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

Критерії оцінювання результатів навчання:

60-100 балів (зараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені силабусом, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

0-59 балів (незараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених силабусом завдань не виконано або містять грубі помилки.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Касьяненко, Л. М., Шаркова, В. С., & Петрук, В. П. (2024). Правове регулювання штучного інтелекту у фінансовому секторі України. *Ірпінський юридичний часопис*, (2(15)), 144–153. [https://doi.org/10.33244/2617-4154-2\(15\)-2024-144-153](https://doi.org/10.33244/2617-4154-2(15)-2024-144-153)

2. Aleksandrova, A., Ninova, V., & Zhelev, Z. (2023). A Survey on AI Implementation in Finance, (Cyber) Insurance and Financial Controlling. *Risks*, 11(5), 91. DOI: 10.3390/risks11050091

3. Міщенко, С., Науменкова, С., та Тіщенко І. (2025). Синергія штучного інтелекту та блокчейн-технологій у фінансовому секторі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*, 2 (227), 54-64. <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2025/227-2/7>

4. Міщенко, В., & Науменкова, С. (2024). Механізми державної підтримки використання штучного інтелекту для забезпечення стійкості економічного розвитку. *Економіка України*, 5, 30–56. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.05.030>.

5. Alenizi, A., Mishra, S., & Baihan, A. (2024). Enhancing secure financial transactions through the synergy of blockchain and artificial intelligence. *Ain Shams Engineering Journal*, 15(6), 102733. <https://doi.org/10.1016/j.asej.2024.102733>.

6. Alshamsi, M., Salloum, S. A., Alshurideh, M., & Abdallah, S. (2021). Artificial Intelligence and Blockchain for Transparency in Governance (A. Hassanien, R. Bhatnagar, & A. Darwish, (Eds.). *Artificial Intelligence for Sustainable Development: Theory, Practice and Future Applications*. Studies in Computational Intelligence, 912. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-51920-9_1

Додаткова

1. Теслюк С. А., Матвійчук Н. М., Левчук А. О. Фінансова безпека банківських установ в умовах цифровізації. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 60. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-117>

2. Ukrinform. ШІ у ролі фінансового консультанта – один із провідних трендів фінтеху / Укрінформ – актуальні новини України та світу. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3684961-si-u-rol-i-finansovogo-konsultanta-odin-iz-providnih-trendiv-fintehu.html>

3. Штучний інтелект. Впровадження штучного інтелекту у сферу фінансів / AVADA MEDIA. URL : <https://avada-media.ua/ua/services/vnedreniye-iskusstvennogo-intellekta-v-sferu-finansov/>

4. Колесник В., Скорик О. Роль штучного інтелекту у фінансовому секторі. *Теорія і практика сучасної економіки* : матеріали XXIV Міжнар. науково-практ. конф., м. Черкаси, 20 жовт. 2023 р. Черкаси, 2023. С. 80–82.

5. Штучний інтелект для фінансів: сім прикладів використання / Fintech Insider – Дізнавайся першим. URL : <https://fintechinsider.com.ua/shtuchnyj-intelekt-dlya-finansiv-sim-prykladiv-vykorystannya/>.

6. Штучний інтелект: можливості, ризики та регулювання фінансових послуг / European Business Association. URL : <https://eba.com.ua/shtuchnyj-intelekt-mozhlyvosti-ryzky-ta-regulyvannya-finansovyh-poslug>

7. Штучний інтелект: проблеми та перспективи правового регулювання в Україні та ЄС / PRAVO.UA. URL : <https://pravo.ua/shtuchnyi-intelekt-problemy-ta-perspektyvy-pravovoho-rehuliuвання-v-ukraini-ta-ies>

Інтернет-ресурси

1. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : розпорядж. Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 No 1556-р: станом на 29 груд. 2021 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text>

2. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). URL : <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>